

OVER 1987 WEER MET NEGATIEF BEDRIJFSRESULTAAT

BEDRIJFSUITKOMSTEN IN DE NEDERLANDSE PARTICULIERE BOSBOUW

Sinds 1975 berekent de sectie Bosbouw van het Landbouw-Economisch Instituut jaarlijks de bedrijfsuitkomsten van de Nederlandse particuliere bosbouw. De basis van dit onderzoek wordt gevormd door een representatieve steekproef (circa 25.000 ha) van 91 particuliere bosbedrijven met meer dan 50 ha bos.

De definitieve uitkomsten over 1987 zijn inmiddels bekend. Uit de recent gepubliceerde periodieke rapportage "Bedrijfsuitkomsten in de Nederlandse particuliere bosbouw over 1987" wordt in dit artikel een summier overzicht gegeven van de in 1987 behaalde financiële resultaten, berekend als landelijk gemiddelde in gulden per ha. Naast de gemiddelde exploitatiecijfers voor de totale oppervlakte van de bosbedrijven worden ook kos-

ten en opbrengsten per bewerkte hectare gegeven.

Van eenmalig bedrijfsoverschot terug naar bedrijfstekort

Met uitzondering van het jaar 1986 zijn de bedrijfsuitkomsten van de Nederlandse particuliere boseigenaren gedurende de nu 13-jarige looptijd van het onderzoek jaarlijks gemiddeld negatief geweest. Met andere woorden, wanneer de totale inkomsten en uitgaven van alle bedrijven in de sector worden omgerekend per hectare, was er ieder jaar een tekort. Per jaar moest dan ook ruim de helft van de boseigenaren genoegen nemen met een bedrijfstekort; iets minder dan de helft (in 1987: 46%) wist een positief resultaat te behalen. De samenstelling van de groep bedrijven met een positief resultaat wisselt echter voortdurend; er zijn maar weinig bosbedrijven die gedurende meerdere achtereenvolgende jaren altijd positief weten te scoren en een groter aantal scoort

voortdurend negatief.

Het bedrijfsoverschot in 1986 blijkt geen structureel karakter te hebben gehad, daar dit overschot in 1987 weer is omgeslagen naar een bedrijfstekort. Ondanks jaarlijkse schommelingen geven de exploitatietekorten in tabel 1 een trend te zien van geleidelijke vermindering. Het gemiddelde bedrijfstekort bedroeg in 1987 f 21,- per ha bos of circa f 5.800,- gemiddeld per steekproefbedrijf. De in de tabel vermelde kosten zijn exclusief de rente voor het in grond en houtopstand geïnvesteerde vermogen.

Ten opzichte van voorgaande jaren zijn de belangrijkste oorzaken van deze verandering naast lagere exploitatiekosten per ha naar verhouding veel lagere bedrijfsopbrengsten per ha. Opvallend daarbij is de steeds verdergaande daling van de arbeidskosten alsmede lagere houtopbrengsten en subsidies. Hoewel de daling van de arbeidskosten mede wordt veroorzaakt door het vervallen van de E/WV-regeling blijken ook de arbeidskosten

Tabel 1 Bedrijfsresultaten van het Nederlandse particuliere bosbezit groter dan 50 ha in gulden gemiddeld per ha van 91 steekproefbedrijven over 1984 tot en met 1987

Kosten per ha	1984	1985	1986	1987	Opbrengsten per ha	1984	1985	1986	1987
Arbeidskosten	155	139	123	107	<i>Houtopbrengsten:</i>				
Werk door derden	74	67	66	57	op stam	91	100	118	83
Werktuigkosten	37	32	32	33	geveld	96	86	75	85
Grond/hulpstoffen	15	23	24	23	Totaal	187	186	193	168
Bosbedrijfsgebouwen	3	4	3	4	Over. + incid. opbr.	33	32	35	35
Grond en houtopstand	34	32	32	35	Subsidies + bijdragen	184	178	193	154
Beheer, leiding en toezicht	137	132	138	133	Jachthuren	22	24	24	25
Overige bedrijfskosten	6	5	6	5	Totaal bedrijfsopbr.	426	420	445	382
Totaal exploitatiekosten	461	434	424	397	Subs.werkgel.h.proj.		133		
Werkgelegenh.proj		141			Subs.terugpl.regeling				29
Terugploegregeling				35	Bedr.res.(negatief)	35	22		21
Bedrijfsres. (postief)			21		Totaal	461	575	445	432
Totaal	461	575	445	432					

Tabel 2 Gedefleerde bedrijfsresultaten in guldens per ha over 1975 t/m 1987*)

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Exploitatiekosten	526	569	601	637	549	532	547	529	479	466	569	424	432
Bedrijfsopbrengsten	380	499	512	525	418	441	469	497	434	430	547	445	411
Netto bedr. resultaat	-146	-70	-89	-112	-131	-92	-78	-33	-45	-35	-22	+21	-21
% winstgevende bedrijven	22	30	35	30	18	24	38	46	45	45	45	49	46
Indexcijfer koopkr. gulden	159	146	137	130	124	116	110	105	103	101	99	100	100

*) In verband met de geldontwaarding omgerekend in guldens van 1987 volgens prijsindexcijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

per hectare van eigen personeel in de loop der jaren per ha langzaam te dalen. Aan de opbrengstenkant zijn in 1987 de ontvangen subsidies in het kader van de 75%-regeling voor onrendabele bosonderhoudswerkzaamheden per ha het meest gedaald.

Het is echter duidelijk, dat het particuliere bosbezit op dit moment nog sterk is aangewezen op bijdragen uit de algemene middelen. Deze overheidsbijdragen en -subsidies zijn voor een belangrijk deel (ca. 50%) gericht op de verbetering van de bedrijfsstruc-

tuur op langere termijn en daarmee op de houtproductie. De andere helft van de subsidies zou kunnen worden beschouwd als een arbitraire beloning voor de vervulling van een aantal niet-marktbare functies van het bos. Helaas waren de financiële middelen van

Tabel 3 Kosten en opbrengsten in guldens per bewerkte hectare naar (groepen van) activiteiten in 1987

Kosten	gem/ha alle steekproef-bedrijven	gld. per bewerkte hectare	Opbrengsten	gem/ha alle steekproef-bedrijven	gld. per bewerkte hectare
<i>Algemene kosten:</i>			<i>Subsidie Beschikking</i>		
- toezicht	57	58	Bosbijdragen	91	94
- beheer + leiding	82	82	Jachthuren	25	25
- blessen + meten	9	14	Overige + inc. bedr. opbr.	35	—
- beheersplan	5	7			
- grondlasten	35	—			
<i>Bewerkingskosten:</i>			<i>Subsidie (her)bebossing:</i>		
- (her)bebossing			inplanten	30	4310
inplanten	45	5780	inboeten	4	810
inboeten	11	2010	<i>Subsidies (o.a. 75%-regeling):</i>		
- bosverzorging			jeugdverzorging	6	330
jeugdverzorging	13	840	opkronen	3	410
opkronen	11	940	prunusbestrijding	8	440
prunusbestrijding	18	790	onrend. dunning	4	380
onrend. dunning	15	1330	aanwiz. toek. bomen	1	220
aanwiz. toek. bomen	1	300			
- infrastructuur			wegen	2	—
wegen	12	—	waterlopen	2	—
waterlopen	12	—	hekken + rasters	0	—
hekken + rasters	4	—	recreat. voorz.	2	—
recreat. voorz.	5	—			
<i>Houtoogst:</i>			<i>Houtopbrengsten:</i>		
- dunning geveld	52	1450	dunning geveld	62	1760
- eindkap geveld	10	5610	eindkap geveld	23	14360
			subs. werkgelegenheid	1	
			dunning op stam	50	650
			eindkap op stam	33	5430
Totaal exploitatiekosten	397		Totaal bedrijfsopbrengsten	411	
Terugploegregeling	35		Subsidie terugploegregel.	29	
			Bedrijfstekort	21	
Totaal	432		Totaal	432	

de overheid voor de gerichte subsidies in 1987 niet toereikend voor het grote aantal aanvragen. Daardoor is al vroeg in het jaar de mogelijkheid een aanvraag in te kunnen dienen opgeschort. Mede daardoor is met name het in het kader van de subsidie voor onrendabele werkzaamheden per ha ontvangen bedrag in 1987 ongeveer 55% lager dan in 1986.

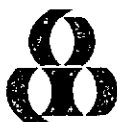
Blijvend negatief?

In tabel 2 worden de resultaten vermeld voor de gehele periode 1975 t/m 1987, waarbij de jaarlijkse bedragen zijn omgerekend in guldens van gelijkblijvende koopkracht. Duidelijk blijkt dat de situatie in de laatste jaren minder ongunstig is dan in de eerste periode. Dit is te zien aan zowel de daling van de netto-kosten, de ongeveer gelijkblijvende bedrijfsopbrengsten (inclusief de ontvangen overheidssubsidies) alsmede aan een geringe stijging van het aandeel winstgevendende bedrijven.

Kosten en opbrengsten per activiteit

Gedurende de looptijd van het onderzoek is getracht een verdergaande verdieping aan te brengen door een geleidelijke uitbreiding van de aanvullende technische bedrijfsgegevens. Zodoende is het mogelijk geworden bovenstaande exploitatierekening ook voor het jaar 1987 in te delen naar aard en oppervlakte van de verrichte werkzaamheden in het bos. Dit heeft geresulteerd in de opstelling van tabel 3, waarbij de diverse kostensoorten zijn toegerekend naar categorieën werkzaamheden, ook wel kostenplaatsen genoemd. Voor een aantal kosten en opbrengsten is er weinig verschil tussen de bedragen per hectare gemiddeld over de totale oppervlakte van alle steekproefbedrijven en de in tabel 3 vermelde bedragen per bewerkte hectare aangezien deze op (bijna) alle bedrijven voorkomen. Dit geldt in het bijzonder voor de algemene kosten. Voor alle overige kosten

zijn de verschillen tussen de feitelijke kosten per bewerkte ha en de over de totale oppervlakte van alle bedrijven berekende gemiddelde kosten groot, aangezien deze kosten slechts op een beperkt aantal bedrijven en een beperkte oppervlakte per bedrijf zijn gemaakt. Duidelijke voorbeelden daarvan zijn de (her)bebossing, bosverzorging en de houtoogst. Zo kost het inplanten van een hectare bos in doorsnee bijna f 5.800,- maar gemiddeld over alle bedrijven wordt er f 45,- per hectare aan uitgeven.

PRAKTIJSCHOOL ARNHEM

VAN DE STICHTING PRAKTIJKONDERWIJS EN LEERLINGWEZEN VOOR BOSBOUW, CULTUURTECHNIEK EN GROENE SECTOR, Koningsweg 35, 6816 TG Arnhem

In verband met uitbreiding van de formatieruimte is er een vacature van

ADJUNCT DIRECTEUR ONDERWIJSZAKEN

De Praktijkschool

- De praktijkschool verzorgt praktijkonderwijs merendeels in de vorm van weekcursussen t.b.v. cursisten afkomstig van Landbouwniversiteit, Hogere en Middelbare Agrarische Scholen, Leerlingstelsels en Bedrijfsleven.
- Er zijn drie instructie-afdelingen, nl. Bosbouw, Cultuurtechniek en Groenvoorzieningen en een afdeling Dagonderwijs.
- Het aantal medewerkers is ongeveer 90, het aantal leerlingweken ruim 10.000.

Functie-informatie

De adjunct directeur onderwijszaken:

- is als directielid mede belast met voorbereiding en uitvoering van het beleid.
- geeft leiding aan het onderwijsproces, inclusief
  - het contact met de zendende scholen, instellingen enz.
  - het opstellen van het jaarprogramma
  - opstellen van de onderwijsbegroting en bewaking van de financiële middelen
  - bewaking van de kwaliteit
  - bewaking van de veiligheid
  - ontwikkeling van nieuwe onderwijsprogramma's
- is lid van diverse interne en externe commissies en werkgroepen.

Functie-eisen

- academisch werk- en denkniveau
- onderwijskundige ervaring
- bosbouwkundige opleiding of affiniteit met de bosbouw gewenst.

Salariëring

Max. schaal 12 BBRA: promotie in de toekomst behoort tot de mogelijkheden.

Een psychologisch onderzoek kan deel uitmaken van de selectie-procedure.

Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij de directeur van de praktijkschool, de heer ir. J. H. van Haeringen, aan wie ook de sollicitaties, binnen 14 dagen na het verschijnen van deze advertentie, kunnen worden gericht. Praktijkschool Arnhem, Koningsweg 35, 6816 TG Arnhem, tel. 085-431000.